

Зуєва О.В.

ФОРМУВАННЯ ШКАЛИ ОЦІНЮВАННЯ ПРІОРИТЕТНОСТІ СКЛАДОВИХ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ БАНКУ

В статті запропоновано оцінювання складових фінансового потенціалу банку як окремих напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів, на основі п'ятибальної шкали. Запропоновано здійснювати оцінювання визначених напрямів за характеристиками дохідності (витратності), ліквідності (строковості) та ризикованості. Визначено поділ діапазону шкали за цими характеристиками для напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів, що дозволить більш ефективно оцінювати складові фінансового потенціалу банку з метою оптимізації структури балансу та реалізації фінансового потенціалу.

Ключові слова: фінансовий потенціал банку, залучення фінансових ресурсів, розміщення фінансових ресурсів, дохідність, ліквідність, ризикованість.

Постановка проблеми. За останні кілька років банківська система України зазнала значних змін, які порушили перед банками серйозне питання щодо перспектив подальшого розвитку. Одним з інструментів вирішення цього питання є оцінювання фінансового потенціалу банку. Актуальність оцінювання фінансового потенціалу банку і зокрема його складових підкреслюється тим, що в процесі його оцінювання та реалізації необхідним є розуміння того, які з напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів є більш пріоритетними ніж інші, для того, щоб у разі недостатності капіталу або неможливості повної реалізації фінансового потенціалу, можна було спрямувати зусилля на найбільш вигідні напрями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням оцінювання різних аспектів потенціалу банків присвячені роботи О.І. Воробйової, В.В. Коваленко, К.Л. Ларіонової, О.І. Омельченко, Ж.І. Торяник та ін. Фінансовому потенціалу банків присвятили свої роботи В.Я. Вовк, О.В. Лебідь, О.В. Портна, Н.В. Ротань, В.Г. Шестопапов та ін. Окремо слід виділити роботи З.М. Васильченко, В.І. Грушко, О.Т. Івашук, Д.М. Олійника, С.А. Пласконь та К.І. Старовойт-Білоконик, які присвячені питанням оцінювання окремих напрямів залучення та розміщення коштів банками в контексті оптимізації їх діяльності. Однак, не дивлячись на глибоке наукове опрацювання питань, пов'язаних із аналізом напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів банку, структури балансу та фінансового

потенціалу банку, поза увагою залишилися проблеми оцінювання конкретних видів активних та пасивних операцій за певними характеристиками та визначення таких характеристик, що надасть змогу не лише оптимізувати діяльність за показником прибутку, але й визначити «вузькі» місця в управлінні залученням та розміщенням фінансових ресурсів банком.

Формулювання цілей статті. Метою статті є визначення ключових характеристик і шкали оцінювання складових фінансового потенціалу банку, що є основою визначення їх пріоритету в процесі здійснення банківської діяльності задля максимальної реалізації фінансового потенціалу банку.

Опис основного матеріалу дослідження. Фінансовий потенціал банку поняття складне та багатоаспектне. В рамках дослідження будемо розуміти фінансовий потенціал банку як систему реалізованих та нереалізованих спроможностей та можливостей банку, що виникають у процесі економічних відносин з іншими суб'єктами, щодо максимально ефективного залучення та розміщення фінансових ресурсів для досягнення мети банку і отримання максимального фінансового результату за допомогою ефективної системи управління, враховуючи внутрішні та зовнішні умови його діяльності [8, с. 58]. Отже, структурними складовими фінансового потенціалу банку є фінансові можливості та спроможності, які представляють собою напрями залучення та розміщення фінансових ресурсів. При цьому основними складовими структури фінансового потенціалу згідно статей офіційної фінансової звітності банку є кошти фізичних та юридичних осіб на вимогу, строкові кошти фізичних та юридичних осіб, а також кредити фізичним та юридичним особам.

Для оцінювання пріоритетності напрямів

залучення та розміщення фінансових ресурсів банку одним з найважливіших завдань є визначення критеріїв та характеристика за ними цих напрямків. З аналізу наукової літератури [1, 6, 10, 11, 14, 17], можна зробити висновок, що ключовими обмеженнями реалізації фінансового потенціалу банку є рівень ризику, ліквідність та дохідність (витратність). Зважаючи на те, що в процесі здійснення своєї діяльності і реалізації фінансового потенціалу банку необхідно орієнтуватись саме на значення цих показників, приводячи їх у відповідність до вимог НБУ, доцільним є визначення пріоритету напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів, виходячи зі значення та сили їх впливу на наближення банку до відповідних обмежень. Таким чином, в процесі оцінювання фінансового потенціалу банку і визначення пріоритету

кожного з напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів слід враховувати такі їх характеристики як ризикованість, ліквідність та дохідність (витратність).

Зауважимо, що ліквідність є відображенням строку реалізації активу, тому під час проведення аналізу та визначення пріоритету напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів доцільним є його використання як характеристики часу. Аналогічним показником для зобов'язань є строк погашення. Таким чином, основні характеристики складових фінансового потенціалу як наявних та вірогідних напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів банку, які доцільно використовувати при оцінюванні пріоритетності напрямків залучення та розміщення фінансових ресурсів, представлені в табл.1

Таблиця 1

Опис характеристик складових фінансового потенціалу банку*

Характеристика	Опис характеристики
Витратність (Дохідність)	Співвідношення обсягу доходів або витрат за залученими або розміщеними фінансовими ресурсами до обсягу відповідних ресурсів.
Ліквідність / строк погашення	Для фінансових спроможностей - можливість швидкого перетворення складових на готівку без значних втрат. Для фінансових можливостей – середній строк погашення зобов'язань.
Ризикованість	Невизначеність, пов'язана з величиною та часом отримання доходу (понесення витрат) та основної суми в процесі залучення або розміщення фінансових ресурсів.

*Складено автором на основі [1, 6, 10, 11, 14, 17]

Підкреслимо, що для більш глибокого, комплексного та усестороннього оцінювання та аналізу напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів доцільно також використовувати показники валюти, оборотності коштів, періодичності супутніх фінансових потоків платежів, географічного розташування та ін., однак обмеженість інформації, що надається банками у відкритому доступі, не дозволяє здійснити це у рамках зовнішнього наукового дослідження.

Універсальним показником витратності депозитів є відношення процентних витрат за депозитними вкладками до середніх залишків депозитних вкладень. З червня 2015 року, після набуття чинності Закону про повернення строкових депозитів [1], зник ризик дострокового зняття вкладу, якщо інше не зазначено в договорі. Отже, фактично значення показника витратності депозитів дорівнює середньозваженій ставці відсотку за депозитними операціями. Аналогічним показником дохідності кредитних операцій є відношення доходу від кредитних операцій до середньої суми кредитних вкладень. Цей показник також характеризує ефективність кредитної діяльності банку, адже в ідеальних

умовах, за відсутності прострочених кредитів, цей коефіцієнт дорівнює середньозваженій процентній ставці за кредитами.

Рівень ліквідності визначається тривалістю періоду, протягом якого певний актив може перетворитись на гроші внаслідок погашення зобов'язань позичальником. Таким чином, в якості показника, що відображає ліквідність, будемо використовувати середній строк погашення фінансових активів та зобов'язань банку. Для строкових депозитів юридичних та фізичних осіб середній термін використання розраховано як відношення добутку обсягів зобов'язань на строк погашення до загального обсягу строкових депозитів. Для коштів на рахунках на вимогу приймемо умовний строк погашення 0,5 місяця.

Дані офіційної фінансової звітності банків не дозволяють проаналізувати ліквідність активів окремо за клієнтськими сегментами в розрізі фізичних та юридичних осіб. Однак в рамках аналізу, що проводиться, важливим є не абсолютне значення ліквідності певного виду активів, а його пріоритет порівняно із іншими. Таким чином, для визначення пріоритетності напрямів розміщення фінансових ресурсів було проаналізовано вплив зміни обсягів вкладень в

кредити фізичних та юридичних осіб на середній очікуваний строк погашення кредитів та заборгованості клієнтів за допомогою коефіцієнта еластичності. В більшості випадків коефіцієнти еластичності середнього строку погашення за кредитами юридичних осіб мають від'ємне значення, а за кредитами, наданими фізичним особам, позитивне і набагато більше значення.

Розрахунок ризикованості кредитів, наданих обраними банками юридичним та фізичним особам, здійснено на основі даних про кредитну якість цих активів. Середній рівень ризику за кредитним портфелем розраховано як відношення суми прострочених кредитів зважених на рівень ризику до загальної суми наданих кредитів.

Ризик депозитного портфеля, що виражається у вірогідності відтоку фінансових ресурсів із вкладних рахунків, не виділяється окремо за класифікацією НБУ, а отже методи його оцінювання не є визначеними. В наукових роботах, присвячених вирішенню цієї проблеми, пропонується використовувати коефіцієнт варіації як універсальний показник рівня ризику [13, с. 16].

Для визначення пріоритетності напрямів залучення та розміщення фінансових ресурсів доцільно використати інтервальну шкалу із нерівними інтервалами. Такий вид шкали є найбільш доцільним для оцінки величин, не розподілених за нормальним законом і з великим розмахом між мінімальним та максимальним значенням. Для показників, за якими не існує затвердженого поділу шкали значень використано групування, що забезпечить найвищу якість класифікації, зокрема найбільше перевищення міжгрупової дисперсії значень показників над внутрішньогруповою. Такий підхід до розбивки діапазону значень, використано для показника вартості та показника впливу зміни обсягів вкладень в кредити фізичних та юридичних осіб на середній очікуваний строк погашення кредитів та заборгованості клієнтів.

Зважаючи на затверджений НБУ поділ шкали значень кредитного ризику банків на 5 груп [3], аналогічний поділу показника строку погашення зобов'язань відповідно міжнародним стандартам фінансової звітності [4], для поділу інтервалу значень було обрано п'ятибальну шкалу, що забезпечить порівнянність результатів оцінювання окремих показників та можливість надання загальної оцінки напряму залучення або розміщення фінансових ресурсів банку.

Для поділу діапазону значень показника впливу зміни обсягів вкладень в кредити

фізичних та юридичних осіб на середній очікуваний строк погашення кредитів та заборгованості клієнтів було використано шкалу із нерівними інтервалами, але приблизно однаковим обсягом елементів в групі. Враховуючи нестабільність економічної ситуації в Україні, будемо вважати зменшення та незначне збільшення середнього очікуваного строку кредитування позитивним, тобто зважати на прагнення банків до скорочення строків кредитування в кризові періоди. Для показника строку погашення зобов'язань поділ шкали здійснено відповідно міжнародним стандартам фінансової звітності [4].

В якості показника рівня ризику кредитів, наданих юридичним або фізичним особам, обрано значення ризику групи активів, запропоновані в [3]. Проте зважаючи на те, що відповідно [3] та за рекомендацією МВФ, кредити IV та V груп або прострочені більше ніж на 90 днів відносяться НБУ до недіючих, будемо вважати показник ризику за ними критичним значенням. При цьому, на думку вітчизняних науковців, критичним значенням, що свідчить про загрозу економічній безпеці банку, є перевищення частки проблемної заборгованості понад 10% [7, с. 335; 5, с. 170]. Необхідно зазначити, що з січня 2017 р. на підставі [2] в банківській системі України змінюється система оцінки кредитного ризику і відповідно стандарти фінансової звітності, але аналіз даних попередніх років доцільно проводити на основі [3].

Депозитний ризик було оцінено за допомогою коефіцієнта варіації, при цьому найчастіше науковці пропонують використовувати наступний поділ діапазону значень: до 10 % – слабе коливання, 10–25 % – помірне коливання, більше за 25 % – сильне коливання [16, с. 370; 12, с. 264; 15, с.154]. Зазначений поділ діапазону було адаптовано до п'ятибальної шкали.

Аналіз було проведено на основі даних ПАТ «ПРИВАТБАНК», ПАТ «ДІАМАНТБАНК», ПАТ «МЕГАБАНК», ПАТ «Банк інвестицій та заощаджень», ПАТ «ГАСКОМБАНК» за період 2012-2015 рр.

Для забезпечення статистичної значимості розподіл інтервалів здійснено виходячи із умови мінімізації внутрішньогрупової дисперсії порівняно із міжгруповою. Зазвичай в якості показника мінливості використовується сума квадратів відхилення значень параметра від середнього SS. А для визначення якості класифікації використовують відношення показника середнього квадрату MS внутрішньогрупової та міжгрупової дисперсій. Середній квадрат відхилень має розподіл Фішера, тому розподіл є якісним якщо

відношення міжгрупового середнього квадрату дисперсії до внутрішньогрупового є більшим за критичне значення F-статистики Фішера. Показники внутрішньогрупової SS_{WG} та міжгрупової SS_{BG} суми квадратів та середніх квадратів, а також їх відношення за визначеними

групами за витратністю напрямів залучення коштів, дохідністю напрямів розміщення коштів та показника впливу зміни обсягів вкладень в кредити фізичних та юридичних осіб на середній очікуваний строк погашення кредитів та заборгованості клієнтів наведені в табл. 2.

Таблиця 2

Критерії якості поділу інтервалу значень показників дохідності (витратності) напрямів залучення (розміщення) коштів та показника впливу зміни обсягів кредитування на середній очікуваний строк погашення кредитів*

Показник	Група				
	SS_{WG}	SS_{BG}	MS_{WG}	MS_{BG}	MS_{BG}/MS_{WG}
Витратність напрямку залучення фінансових ресурсів ($F_{0,01} = 6,96$)	0,0103	0,1961	0,0490	0,0001	356,5576
Дохідність напрямку розміщення фінансових ресурсів ($F_{0,01} = 7,31$)	2,3445	21,7633	0,0669	5,4408	82,2227
Вплив зміни обсягів кредитування на середній очікуваний строк погашення кредитів ($F_{0,01} = 7,31$)	0,6601	51,6727	0,0189	12,9182	684,9922

* Розроблено автором

Як можна побачити з табл. 2 міжгруповий середній квадрат відхилень значень показників значно перевищують внутрішньогруповий за усіма досліджуваними показниками, що свідчить про високу якість розподілу груп.

Розподіл інтервалів значень показників витратності, строку погашення та ризикованості за напрямами залучення фінансових ресурсів за п'ятибальною шкалою представлені в табл. 3.

Таблиця 3

Шкала оцінювання значень показників витратності, строку погашення та ризикованості за напрямами залучення фінансових ресурсів*

Бали	Витратність %	Строк погашення міс.	Ризикованість %
1	Більше ніж 19%	До 3 міс	0,25-1
2	12-19%	3-6 міс	0,17-0,25
3	9-12%	6-12 міс	0,1-0,17
4	5-9%	1-3 роки	0,03-0,1
5	Менше ніж 5%	Більше 3 років	0-0,03

* Розроблено автором

Розподіл інтервалів значень показників дохідності, строку погашення та ризикованості

за напрямами розміщення фінансових ресурсів за п'ятибальною шкалою представлені в табл. 4.

Таблиця 4

Шкала оцінювання значень показників дохідності, строку погашення та ризикованості за напрямами розміщення фінансових ресурсів*

Бали	Дохідність %	Зміна середнього очікуваного строку погашення	Ризикованість %
1	Менше 10%	Збільшується більше ніж на 3 міс.	40-100%
2	10-15%	Збільшується від 1 до 3 міс.	20-40%
3	15-24%	Збільшується від 0,25 до 1 міс.	10-20%
4	24-100%	Збільшується менше ніж на 0,25 міс.	2-10%
5	Більше 100%	Зменшується	Менше 2%

* Розроблено автором

Таким чином, як видно з табл. 3 та табл. 4, за кожним напрямом залучення або розміщення фінансових ресурсів в процесі оцінювання показників дохідності (витратності), строку погашення та ризикованості отримуємо оцінку

від 3 (найгірше) до 15 (найкраще) балів.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Оцінювання напрямів залучення та розміщення коштів за показниками дохідності (витратності), строковості та ризикованості за

допомогою отриманої шкали, дозволяє не тільки визначити пріоритет кожного з напрямів, а й проаналізувати, наскільки один напрям є більш пріоритетним щодо іншого. Зауважимо, що визначення пріоритетів можна проводити як за сумарною оцінкою, так і окремо за оцінками визначених характеристик, якщо банк вважає одну з них більш важливою.

Таким чином, використання представленого підходу дозволяє здійснювати багатокритеріальну оптимізацію структури балансу для

визначення фінансового потенціалу банку за певних умов, а також забезпечення максимальної його реалізації. Результати проведеного дослідження можуть бути використані в процесі подальшого аналізу питань фінансового потенціалу банку та при розробці методичного підходу до його оцінювання. Важливим напрямом подальших досліджень на цій основі є удосконалення депозитної та кредитної політик банку із врахуванням пріоритетності складових портфелю.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України від 14.05.2015 № 424-VIII "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов повернення строкових депозитів" // Відомості Верховної Ради (ВВР). - 2015. - № 30. - ст.270. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/424-19>
2. Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 № 351 про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. // Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16>.
3. Постанова Правління Національного банку України від 25.01.2012 № 23 про затвердження Положення про порядок формування та використання банками України резервів для відшкодування можливих втрат за активними банківськими операціями. // Національний банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12>.
4. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 (МСФЗ 7). Фінансові інструменти: розкриття інформації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_007.
5. Бондаренко Л. А. Оцінка портфеля проблемних кредитів комерційних банків України в контексті забезпечення стабільності банківської системи / Л. А. Бондаренко, Т. В. Стародубцева // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. - 2014. - № 2. - С. 169–172.
6. Вареник В. М. Властивості грошових потоків // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2011. – № 1 (4). – С.77-80.
7. Вовк В. Я. Кредитування і контроль : навч. посіб. / В. Я. Вовк, О. В. Хмеленко. – К. : Знання, 2008. – 463 с.
8. Зуєва О. В. Definition of «Bank's financial potential» // Пріоритети нової економіки знань в XXI сторіччі. Матеріали IV науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 26-27 грудня 2013 р.). – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2013. – С. 57-59
9. Коваль В.М. Грошові потоки в механізмі функціонування комерційного банку / В.М. Коваль // Вісник Української академії банківської справи. – 2000. – № 1(8). – С.48-50.
10. Кот. О.В. Фінансові потоки у механізмі функціонування банку / О.В. Кот, Н. В. Герасименко // Інноваційна економіка. – 2014. – № 4. – С. 294-299.
11. Ланкова Ю.В. Фінансові потоки в логістичній діяльності підприємства / Ю.В. Ланкова // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції - 2011 - №2 – С. 25-27.
12. Літковець Ю. О. Оцінювання маркетингових ризиків діяльності підприємства / Ю. О. Літковець // Інноваційна економіка. - 2014. - № 4. - С. 259-265.
13. Макаренко Ю. П. Проблеми формування депозитного портфеля банків в умовах нестабільності депозитної бази та шляхи їх вирішення / Ю. П. Макаренко, П. О. Сагач // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 1. – С. 15–18.
14. Пірог, Д. В. Місце комплексного управління грошовими потоками в системі банківського менеджменту / Д. В. Пірог // Інвестиції: практика та досвід. - 2011. - № 16. - С. 59-62.
15. Половян Н.С. Системний підхід до формування комплексної методики управління ризиком / Н.С. Половян // Вісник Донецького національного університету, сер. В: Економіка і право. – 2014. – Вип. 1. – С.153-158.
16. Тарасова К. І. Методологічні засади кількісної оцінки ризиків / К.І. Тарасова // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Економіка. - 2013. - Вип. 23. - С. 367-372.
17. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Підручник. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2008. — 535 с.

REFERENCES

1. Zakon Ukrainy vid 14.05.2015 № 424-VIII "Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo umov povnennia strokovykh depozytiv" [Law of Ukraine on amendments to some legislative acts of Ukraine on the terms of repayment of term deposits: from May 14, 2015, № 424-VIII]. Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR) -

Bulletin of Supreme Council of Ukraine. 30, p. 270. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/424-19> [in Ukrainian].

2. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 30.06.2016 № 351 pro zatverdzhennia Polozhennia pro vyznachennia bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy. [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine on approving the Regulation on the banks of Ukraine determining of credit risk by active banking operations: from June 30, 2016 №351] Natsionalnyi bank Ukrainy – National Bank of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16> [in Ukrainian].

3. Postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy vid 25.01.2012 № 23 pro zatverdzhennia Polozhennia pro poriadok formuvannia ta vykorystannia bankamy Ukrainy rezerviv dlia vidshkoduvannia mozhlyvykh vtrat za aktyvnymy bankivskymy operatsiiamy. [Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine on approving the Regulation on the procedure of formation and use of reserves of banks of Ukraine for possible losses by active banking operations: from June 30, 2016 №351] Natsionalnyi bank Ukrainy – National Bank of Ukraine. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0231-12> [in Ukrainian].

4. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 7 (MSFZ 7). Finansovi instrumenty: rozkryttia informatsii. [International Financial Reporting Standards 7 (IFRS 7) Financial Instruments: Disclosures]. Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_007 [in Ukrainian].

5. Bondarenko L. A. (2014) Otsinka portfelia problemnykh kredytiv komertsiiynykh bankiv Ukrainy v konteksti zabezpechennia stabilnosti bankivskoi systemy [Assessment of the portfolio of bad loans of commercial banks in Ukraine in the context of the stability of the banking system]. Visnyk Universytetu bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy - Bulletin of the Banking University the National Bank of Ukraine, 2, 169–172 [in Ukrainian].

6. Varenyk V. M. (2011) Vlastyvosti hroshovykh potokiv [Properties of cash flows]. Biuleten Mizhnarodnoho Nobelivskoho ekonomichnoho forumu - Bulletin of the International Nobel Economic Forum, 1 (4), 77-80 [in Ukrainian].

7. Vovk V. Ya. (2008) Kredytuvannia i kontrol: navch. posib. [Loans and control: Tutorial]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

8. Zuieva O. V. (2013) Definition of «Banks financial potential». Prioritety novoi ekonomiky znan v KhKhI storichchi. Materialy IV nauково-praktychnoi konferentsii - Priorities of the new knowledge economy in the XXI century. Materials of IV scientific and practical conference (Dnipropetrovsk, 26-27 December 2013). – Dnipropetrovsk: PDABA, 57-59 [in Ukrainian].

9. Koval V.M. (2000) Hroshovi potoky v mekhanizmi funktsionuvannia komertsiiinoho banku [Cash flows in the functioning mechanism of a commercial bank]. Visnyk Ukrainskoi akademii bankivskoi spravy - Bulletin of the Ukrainian Academy of Banking, 1(8), 48-50 [in Ukrainian].

10. Kot. O.V. (2014) Finansovi potoky u mekhanizmi funktsionuvannia banku [Financial flows in the functioning mechanism of a bank]. Innovatsiina ekonomika - Innovative economy, 4, 294-299[in Ukrainian].

11. Lankova Yu.V. (2011) Finansovi potoky v lohystychnii diialnosti pidpriemstva [Financial flows in the logistics of the company]. Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii - Scientific Bulletin: Finance, banks, investment, 2, 25-27 [in Ukrainian].

12. Litkovets Yu. O. (2014) Otsiniuvannia marketynhovykh ryzykiv diialnosti pidpriemstva [Evaluation of enterprise marketing risks]. Innovatsiina ekonomika - Innovative economy, 4, 259-265 [in Ukrainian].

13. Makarenko Yu. P. (2016) Problemy formuvannia depozytnoho portfelia bankiv v umovakh nestabilnosti depozytnoi bazy ta shliakhy yikh vyrishennia [Problems of forming of deposit portfolio of banks into conditions of instability of the deposit base and ways of solutions]. Investytsii: praktyka ta dosvid - Investments: practice and experience, 1, 15–18 [in Ukrainian].

14. Piroh, D. V. (2011) Mistse kompleksnoho upravlinnia hroshovymy potokamy v systemi bankivskoho menedzhmentu [Place of an integrated cash management in system of banking management]. Investytsii: praktyka ta dosvid. - Investments: practice and experience, 16, 59-62 [in Ukrainian].

15. Polovian N.S. (2014) Systemnyi pidkhid do formuvannia kompleksnoi metodyky upravlinnia ryzykom [Systematic approach to the formation of an integrated risk management techniques]. Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu, ser. V: Ekonomika i pravo.- Bulletin of the Donetsk National University, Series. B: Economics and Law, 1, 153-158 [in Ukrainian].

16. Tarasova K. I. (2013) Metodolohichni zasady kilkisnoi otsinky ryzykiv [Methodological bases of quantitative risk assessment]. Naukovi zapysky [Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia"]. Ekonomika. - Scientific notes [National University "Ostroh Academy"]. Economy., 23, 367-372 [in Ukrainian].

17. Sheludko V.M. (2008) Finansovyi rynek: Pidruchnyk. — 2-he vyd., ster. [Financial Markets: Textbook. Second edition, stereotype]. Kyiv: Znannia [in Ukrainian].

Одержано 7.02.2017 р.